

Kjønnsroller

Kultur

Kultur
Film

«Oppenheimer» overøses av skryt

Kritikere roser Christopher Nolans «Oppenheimer», hvor Trond Fausa Aurvåg er med. Los Angeles Times kaller filmen «Nolans mest imponerende der den kombinerer hans visuelle mester- skap med en av de dypeste karakterstudiene i senere amerikansk kinokunst». Magasinet Total Film skriver om «et episk historisk drama med oppsiktsvekkende lyddesign og visuelle grep». AP skryter av «oppfinnsom storytelling». Norgespremierer er 21. juli.

Han mener mannens egenskaper er uønsket

«Det hender jeg får lyst til å rope: La menn være menn!» skrev Adam Njå i en kronikk på NRK.no i helgen. Dermed eksploderte debatten.

Andreas Brattåker Støyva og Ronja Sagstuen Larsen (foto)

I kronikken med tittelen «Menn i dameland» argumenterer Njå for at mannens egenskaper er uønsket i dagens samfunn. Den 24 år gamle psykologistudenten mener mykhet er blitt det nye idealet, og at mannen skal sosialiseres til å bli mer feminin og fredelig.

«Vi skal snakke om følelser, sitte stille, ta medisinerne våre om vi er for urolige, og måtte gud forby noen form for slåssing. Mannen er blitt den primitive og banale, mens kvinnen er blitt den ideelle sosialdemokratiske borger.»

- Enkelte vil kanskje lese denne kronikken som at du vil gi etterkrigstidsmannen og hans klart definerte rolle en renessanse?

- Ja, det kan man nok tenke. Men det er absolutt ikke dit jeg vil, sier Njå til Aftenposten.

Vil ha flere perspektiver. Njå mener vi ofte ender opp i en påståelig og unyansert debatt om kjønn når disse temaene tas opp.

- Jeg er helt med på at kultur og kjønnsroller har mye å si. Men jeg tenker samtidig at den forklaringen ikke kan bli altfor dominerende. Alt kan ikke være sosialt konstruert.

For Njå er det viktig å få frem at det også er biologiske forskjeller

mellom menn og kvinner. Han mener det er evolusjonært usannsynlig at de psykologiske egenskapene på gruppenivå vil være helt identiske på tvers av kjønn, og at ikke alle forskjeller kan forklares med kultur eller diskriminering.

- Jeg spør derfor hvordan vi skal forholde oss til disse forskjellene. Hvilke egenskaper er iboende og vanskelige å sosialisere vekk? Hvilke egenskaper er rolleprodukter? Det gagnar hverken menn eller kvinner å skyve spørsmålet under teppet. Vi må se på hvordan vi kan skape et likestilt samfunn til tross for disse forskjellene.

Her taper gutter og menn. Njå mener at det i mange menn er en iboende rastløshet, voldsomhet og trang til status. I kronikken skriver han at unge menn er «uregjerlige, opprørske, kåte og rotete». Han mener dette er egenskaper og trekk som fungerer dårlig i dagens samfunn, og at det får konsekvenser. I kronikken peker han blant annet på at:

→ Gutter er skoletaperne.

→ Høyere utdanning domineres av kvinner.

→ Menn er overrepresentert i fengselsstatistikken og i selvmordsstatistikken.

→ Menn er oftere ufrivillig barnløse.

Jeg tror det er nyttig for noen menn å snakke mer om følelser. Så tror jeg det hadde vært nyttig for noen kvinner å snakke mindre om det.

Adam Njå,
kronikkforfatter og
psykologistudent

I en artikkel for Forskning.no peker psykologiprofessor Per-Einar Binder ved UiB på at «den gamle forsørgermannen» er utrydningstruet i det moderne samfunnet. Typiske mannsyrker er forsvunnet eller har fått lavere status. Nå verdsettes og etterspørres andre egenskaper, som sosial intelligens og god kommunikasjonsevne. Ifølge Binder har dette skiftet vært vanskelig for en del menn.

- Unge gutter er dårlig tilpasset en standardisert skole. Vi har hatt en drastisk overgang til et mer intellektuelt arbeidsmarked. Jeg forstår at det er frustrerende for en del menn, sier Njå.

- Har ikke mannen et ansvar for å tilpasse seg og sin forståelse av seg selv til tiden og samfunnet man er en del av?

- Jo, for så vidt. Så er spørsmålet hvor mye man kan tilpasse seg.

- Du skriver at mannen i dag blir oppmuntret til å snakke om følelser. Kan det ikke tenkes at mange menn hadde hatt det bedre om de var flinkere til akkurat det?

- Jo. Jeg tror det er nyttig for noen menn å snakke mer om følelser. Så tror jeg det hadde vært nyttig for noen kvinner å snakke mindre om det. Å snakke for mye om ting kan være vel så negativt for psykisk helse.

- I kronikken fremstilles den maskuline mannen som ganske hjelpeløs?

- Ja, noen menn er kanskje litt hjelpeløse i et samfunn som ikke har bruk for dem lenger. Særlig menn med egenskaper og trekk

Kultur
Musikk

Far og datter Heide-Steen i duett

Det var faren Harald Heide-Steen jr. som introduserte datteren Tiril for jazz. Når hun neste måned slipper sine favorittlåter i sjangeren, er det som en hyllest til ham. Tiril Heide-Steen slipper EP-en «Favourites» på farens fødselsdag 18. august. Som bonusspor byr hun på en duett med Harald Heide Steen jr. som ikke tidligere har vært utgitt. Han gikk bort i 2008, 68 år gammel.

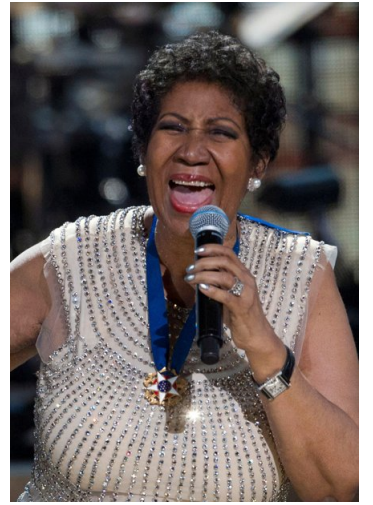

Kultur
Dagens sitat

Den eneste sanne lov er den som fører til frihet

Richard Bach, amerikansk forfatter

Aretha Franklin etterlot seg flere testamenter.

Arvestrid etter Franklin avgjort

Striden om hvilket av Aretha Franklins testamenter som er gyldig, har splittet familien i to.

Anna Leah Poppe

Tirsdag landet juryen på at det er de håndskrevne notatene som ble funnet i artistens sofa, som er hennes gyldige testament, ifølge AP. Aretha Franklin døde hjemme i leiligheten i Detroit i 2018, 76 år gammel, uten å etterlate seg et maskinskrevet testament.

Tre testamenter. Men i 2019 dukket det opp tre testamenter skrevet med Franklins håndskrift, etter at en niese lette etter dokumenter i soulstjernens bolig:

→ To av dem er datert tilbake til 2010 og ble hentet frem fra et låst skap.

→ Det tredje dokumentet er fra mars 2014 og er skrevet på en spirablokk. Det skal ha blitt funnet under en pute i stuen.

Uenighet om hvilket av testamentene som er gyldig, har splittet Franklin-familien i to.

Vanskelig å tyde. To av sønnene, Kecalp og Edward Franklin, foretrakk de håndskrevne notatene fra 2014. En annen av Franklins sønner, Ted White II, foretrakk derimot papirene fra 2010.

Håndskriften skal i begge notatene ha vært vanskelig å lese, og papirene fra 2014 hadde flere ord som er strøket ut og setninger som er lagt til i marginen. Juryen skal ha kommet frem til avgjørelsen på under en time. De landet på at notatene fra 2014 er gyldige.

- Jeg er veldig, veldig glad. Jeg vil bare at min mors ønsker skal bli overholdt, sa Kecalp Franklin til AP.

Franklins fire sønner arver inntekten fra musikken hennes og opphavsretten. Men bare Kecalp Franklin og barnebarna arver hovedhuset i Bloomfield Hills i Detroit.

Les flere
nyheter
på ap.no

For Adam Njå er det viktig å få frem at enkelte forskjeller mellom menn og kvinner er biologiske.

som man ikke lenger får så mye igjen for. Hverken i kjærlighet, sosialt eller på arbeidsmarkedet. Andre menn er mektige på toppen og således alt annet enn hjelpeløse.

- Hvordan ser et samfunn med arenaer hvor disse egenskapene verdsettes, ut?

- Vi må legge til rette for gutter i skolen. Gi yrkesfag høyere status og bedre betingelser. Det tenker jeg er fullt mulig. Men vi må først erkjenne at det er snakk om iboende, medfødte egenskaper som ikke er innlært eller kulturelt betinget. Så kan vi ha en debatt om hva som er historiske roller vi kan endre, og hva som ikke er det.

De biologiske forskjellene mellom menn og kvinner er noe vi må forholde oss til, mener Njå.

Fakta.
Adam Njå (24)

→ Fra Oslo.

→ Går fjerde året på profesjonsstudiet psykologi ved Universitetet i Oslo.

→ Har skrevet flere kronikker, både for Psykologisk.no og NRK.

→ Har tidligere vært representant i fagutvalget ved Psykologisk institutt.